

Brüssel, 24. november 2023
(OR. en)

15858/23

RESPR 35
FIN 1233
ECOFIN 1273
FISC 271

MÄRKUS

Saatja: Eesistujariik

Saaja: Delegatsioonid

Teema: Eesistujariigi aruanne uute omavahendite kohta

I. SISSEJUHATUS

Kooskõlas Euroopa Ülemkogu 17.–21. juuli 2020. aasta järel dustega¹ nähakse 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevahelises kokkuleppes² ette töötamine selle nimel, et võtta kasutusele uued omavahendid, mis peaks võimaldama koguda sellise summa, mis on piisav, et katta omavahendite otsuse artikli 5 lõike 1 punktis b osutatud kuludeks võetud laenu põhisumma ja intresside tagasimaksmiseks eeldatavad kogukulud (taasterahastu „NextGenerationEU“ toetuste osa). Institutsioonidevahelise kokkuleppega kehtestatakse uute omavahendite kasutuselevõtmiseks ka tegevuskava ning nähakse ette, et nõukogu peaks arutama esimest omavahendite paketti enne 1. juulit 2022 (et võtta see kasutusele 1. jaanuaril 2023) ja täiendavat teist omavahendite kogumit enne 1. juulit 2025 (et võtta see kasutusele 1. jaanuarist 2026).

¹ Dok EUCO 10/20 (punktid A29, 145–150).

² 16. detsembri 2020. aasta institutsioonidevaheline kokkulepe Euroopa Parlamendi, Euroopa Liidu Nõukogu ja Euroopa Komisjoni vahel, mis käsitleb eelarvedistsipliini, eelarvealast koostööd ning usaldusväärset finantsjuhtimist, samuti uusi omavahendeid, sealhulgas uute omavahendite kasutuselevõtmise suunas liikumise tegevuskava (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 28).

Sellega seoses esitas komisjon 2021. aasta detsembris ettepaneku muuta otsust, mis käsitleb Euroopa Liidu omavahendite süsteemi,³ et lisada sellesse kolm uut omavahendit, mis põhineksid vastavalt ELi heitkogustega kauplemise süsteemil (HKS), süsiniku piirimeetmel (SPIM)⁴ ning ELi eelarvesse tehtaval riiklikul osamaksel, mis põhineb suurimate ja kõige kasumlikumate hargmaiste ettevõtjate jääkkasumi osal, mis jaotatakse ümber liikmesriikidele⁵.

20. juunil 2023 esitas komisjon järgmise põlvkonna omavahendite kohandatud paketi. See pakett sisaldab omavahendite otsuse uut muudatust⁶ (millega muudetakse 2021. aasta detsembri ettepanekut), võttes kasutusele uue omavahendi, mis põhineb äriühingute kasumit käsitleval statistikal, ning tehes kohandusi pärast valdkondlike õigusaktide vastuvõtmist SPIMi kohta ja HKSi läbivaatamise kohta.

Kohandatud pakett sisaldab ka kahte ettepanekut omavahendite süsteemi rakendusmeetmete kohta, eelkõige uusi muudatusi 2022. aasta märtsi omavahendite kättesaadavaks tegemise määruse ettepanekusse⁷ ja rakendusmeetmete ettepanekusse,⁸ millele oli lisatud ka komisjoni talituste töödokument⁹. Need uued ettepanekud sisaldavad kohandusi, mis on vajalikud, et kajastada kaasseadusandjate kokkulepet SPIMi kogumise osas, ja uusi sätteid statistikapõhiste omavahendite kohta. Omavahendeid käsitlevad reeglid, mis põhinevad ümberjaotatud kasumi osal (I samba valdkondlike normide tulemusena), jäävad omavahendite otsuse ettepanekusse ja jõustuksid komisjoni ettepaneku kohaselt pärast seda, kui hakatakse kohaldama direktiivi maksustamisõiguste ümberjaotamist käsitleva üleilmse kokkuleppe rakendamise kohta ja jõustub mitmepoolne konventsioon.

³ Dok 15260/21.

⁴ Komisjon avaldas 14. juulil 2021 ka seadusandlikud ettepanekud SPIMi kohta ja HKSi läbivaatamise kohta. Mõlemad määrused võeti vastu 2023. aasta mais.

⁵ Seda aspekti käsitlevad ELi valdkondlikud õigusnormid ei ole veel vastu võetud. Kui läbirääkimised maksustamisõiguste osalist ümberjaotamist käsitleva mitmepoolse konventsiooni (I sammu) üle G20/OECD maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise kaasavas raamistikus on lõpule viidud, eeldatakse, et komisjon esitab seadusandliku ettepaneku, millega tagatakse kõnealuse konventsiooni järjepidev rakendamine ELis.

⁶ Dok 10853/1/23 REV 1.

⁷ Dok 10855/1/23 REV 1.

⁸ Dok 10854/1/23 REV 1.

⁹ Dok 10853/23 + ADD 1. Komisjoni talituste töödokumendis hinnatakse Euroopa Parlamendi soovitatud peamisi omavahendite variante ning nende potentsiaali uute omavahenditena kolme kriteeriumi alusel: tulupotentsiaal, lihtsus ja tulude kiire kasutuselevõtmine.

Käesolevas aruandes antakse ülevaade Hispaania eesistumise ajal omavahendite asjus tehtud edusammudest.

II. ÜLEVAADE OLUKORRAST

Järgmise põlvkonna omavahendite kohandatud pakett esitati nõukogu (ECOFIN) 14. juuli istungil, kus delegatsioonid väljendasid oma esialgseid seisukohti ümarlauas, kus sõna said kõik delegatsioonid. Ministrite arutelu kokku võttes tunnistas eesistujariik vajadust töötada tehnilisel tasandil ja ettepanekuid hoolikalt analüüsida, nagu oli osutanud enamik delegatsioone.

Tehnilises töös keskendus eesistujariik Hispaania uue ettepanekute paketi osas võimalikult suure edu saavutamisele, korraldades seitse koosolekut (11. ja 19. juulil, 11. septembril, 5. ja 13. oktoobril ning 14. ja 23. novembril) ning ergutades liikmesriikidevahelist arutelu.

Erinevate tehniliste arutelude käigus olid delegatsioonid selgelt seisukohal, et ühelt poolt on vaja asjakohast teavet ja täpseid tuluprognoose ning teiselt poolt NGEU prognoose tagasimaksmise vajaduste kohta (põhisumma ja intressid). Lisaks juhtisid mõned liikmesriigid tähelepanu sellele, et praegune omavahendite süsteem suudab NGEU tagasimaksed juba katta.

Liikmesriikide küsimuste põhjal andis komisjon teavet ja vastas konkreetsetele tehnilistele päringutele, eelkõige seoses järgmisega: i) uusi omavahendeid käsitlevad muudetud prognoosid ja neist vahenditest saadavad hinnangulised tulud; ii) NGEU tagasimaksete kulud ja omavahenditest rahastatavad eelarvevajadused; iii) äriühingute kasumit käsitleval statistikal põhineva omavahendi prognoosimise, kättesaadavaks tegemise ja kontrollimise raamistik ning iv) järeelmeetmed liikmesriikide muudele tehnilistele küsimustele paketi muude elementide kohta. Kõiki neid elemente arutati põhjalikult omavahendite töörühmas.

Kuna uue ettepanekute paketiga tehakse liidu omavahendite süsteemi olulisi muudatusi, küsis enamik delegatsioone lisaaega ettepanekute analüüsimiseks, enne kui nad on valmis esitama oma lõplikud seisukohad. Lisaks näitasid delegatsioonidelt saadud esialgsed seisukohad uue kohandatud paketi suhtes üldist skeptilisust, eelkõige mis puudutab äriühingute kasumit käsitleval statistikal põhinevat omavahendit. Konkreetsemalt ei näe mitu delegatsiooni sellise uue omavahendi lisaväärtust, peamiselt selle sarnasuse tõttu kogurahvatulul põhineva omavahendiga ning kuna selle puhul ei ole tegemist „uue rahaga“ ning see ei vii eelmist kogumit tasakaalu HKSi ja SPIMiga.

Mõned liikmesriigid kordasid ka, et on kindlalt otsustanud järgida institutsioonidevahelise kokkuleppe tegevuskava uute omavahendite kasutuselevõtmiseks. Sellega seoses väljendasid mõned delegatsioonid valmisolekut jätkata tööd kohandatud paketiga enne 2023. aasta lõppu. Teised delegatsioonid pooldaksid uute omavahendite võimalikku kasutuselevõtmist järgmise mitmeaastase finantsraamistiku kontekstis.

Arutelude piiritlemiseks ja selleks, et saada edasiseks tööks suuniseid, koostas eesistujariik Hispaania aruteluküsimusi sisaldava märkuse või küsimustiku, mis sisaldas kohandatud paketiga seonduvaid tehnilisi ja muid küsimusi, millele liikmesriigid vastasid suuliselt omavahendite töörühma 13. oktoobri koosolekul. Nagu eelmistel koosolekutel, väljendas enamik delegatsioone uute omavahendite ettepanekute suhtes üldist skeptilisust ning vaid vähesed olid valmis jätkama tööd kohandatud paketiga enne 2023. aasta lõppu. Enamik delegatsioone pooldas ka seda, et SPIMi laekumistel põhinevad summad võiks võtta kasutusele uue omavahendina, samas kui mõned delegatsioonid olid avatud edasistele aruteludele HKSi parameetrite üle ja nende uute omavahendite üle, mis kujutavad endast tõelist „uut raha“ (nt HKS2).

Nende ettepanekute ja asjaomaste arutelude kontekstis esitas Euroopa Kontrollikoda omavahendite töörühma 14. novembri 2023. aasta koosolekul oma arvamuse nr 4/2023, mis käsitleb komisjoni muudetud ettepanekut omavahendite kättesaadavaks tegemise määrase vastuvõtmiseks. Lisaks vastas kontrollikoda delegatsioonide küsimustele ja järelepärimistele. Nagu teistel omavahendite töörühma koosolekutel, kasutasid delegatsioonid võimalust juhtida veel kord tähelepanu vajadusele konsolideerida olemasolevad erinevad omavahendite kättesaadavaks tegemise määrused üheks õigusaktiks. Sellega seoses märkis komisjon, et see oluline ülesanne tuleks täita terviklikul, tõhusal ja õiguslikult usaldusväärsel viisil ning sobival ajal, loomata seejuures liikmesriikide haldusasutuste jaoks tarbetut koormust.

Teine uute omavahendite kogum

Institutsioonidevahelise kokkuleppe tegevuskava kohaselt tuleb teise omavahendite kogumi ettepanek esitada 2024. aasta juuniks. Nõukogu arutab seda teist kogumit enne 1. juulit 2025, et võtta see kasutusele 1. jaanuarist 2026.

2021. aasta detsembris teatas komisjon, et esitab ettepaneku teise uute omavahendite kogumi kohta 2023. aasta lõpus¹⁰. Läbirääkimiste kiirendamiseks esitas komisjon selle ettepaneku juba 2023. aasta juunis järgmise põlvkonna omavahendite kohandatud paketina¹¹.

III. KOKKUVÕTE

Võttes arvesse institutsioonidevahelist kokkulepet ning senist 2023. aasta juuli ja detsembri vahel tehtud tööd seoses komisjoni avaldatud ettepanekutega, palutakse liikmesriikidel võtta teadmiseks Hispaania eesistumisperioodil tehtud edusammud.

¹⁰ Dok 15259/21.

¹¹ Dok 10852/23.